

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้

The Relationship Between Academic Leadership of School Administrators
and the Development of Learning Organizations in Schools Under
the Bangkok Metropolitan Administration (Krung Thon Tai Group)

มาคूम หมายสุ¹,
ปฐมพรณ์ อินทรางกูร ณ ออยุธยา² และ วิเชียร อินทรสมพันธ์³
มหาวิทยาลัยธนบุรี^{1,2,3}
Makoom Maisook¹,
Pathomporn Indrangkura Na Ayudthya², and Wichien Indarasompun³
Thonburi University^{1,2,3}

Corresponding Author, Email: ninja369659@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ จำนวน 341 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ด้วยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยวิธีของเพียร์สัน (Pearson's product moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนา

* ได้รับบทความ: 20 มีนาคม 2568; แก้ไขบทความ: 21 มิถุนายน 2568; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2568

ความก้าวหน้าในวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านมุมมองและแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลง ด้านหลักสูตร ส่วน ด้านการจัดโครงการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านพลวัตการเรียนรู้ ส่วน ด้านการนำเทคโนโลยีไปใช้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ; องค์กรแห่งการเรียนรู้; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1. to examine the academic leadership of administrators in schools under the Bangkok Metropolitan Administration, Krung Thon Tai group, 2. to study the development of learning organizations in these schools, and 3. to explore the relationship between the academic leadership of administrators and the development of learning organizations in these schools. The study sample consisted of 341 administrators and teachers in the Krung Thon Tai group. Data were collected using a questionnaire and analyzed using statistical software to calculate frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment Correlation Coefficient to test the relationships between variables.

The findings revealed that:

1. The overall academic leadership of administrators was rated at a high level. Among the specific aspects, planning for the professional development of teachers had the highest average, followed by perspectives and trends in curriculum change. The aspect with the lowest average was organizing programs for students with special needs.

2. The development of learning organizations was rated at a high level. The aspect of organizational adaptation had the highest average, followed by the dynamics of learning, with the lowest average for the use of technology.

3. A significant relationship was found between the academic leadership of administrators and the development of learning organizations in schools under the Bangkok Metropolitan Administration, Krung Thon Tai group, at a statistical significance level of .01

Keywords: Instructional Leadership; Learning Organization; School Administrators

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยต้องเผชิญเหตุการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านทางเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร เศรษฐกิจ สังคม และโรคระบาด ดังนั้นทุกองค์การทุกภาคส่วนจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อนำพาให้ไปสู่ความสำเร็จ ตามจุดประสงค์แต่ละองค์การนั้น ๆ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาการศึกษายุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคม และประเทศชาติ โดยมีเป้าหมายคือ คนทุกวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ภาวะผู้นำทางวิชาการตามการศึกษาทฤษฎีแนวคิดของ (Seyfarth, 1999 : 165-273) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านมุมมองและแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร 2) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน 3) ด้านการจัดโครงการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 4) ด้านการประเมินการสอนของครู และ 5) ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎีที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าแนวคิดมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารในสังคมปัจจุบันโดยผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการและให้ความสำคัญใน บริบทแบบผู้บริหารอย่างมืออาชีพเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปในแนวทางที่ต้องการ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จึงนับได้ว่าเป็นหลักการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองไปสู่ความเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืน เป็นการเพิ่มพูนศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับทุกองค์การได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิผล ซึ่งตามการศึกษาทฤษฎีแนวคิด (Marquardt, 2011 : 13) ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน 1) พลวัตการเรียนรู้ 2) การปรับเปลี่ยนองค์การ 3) การเสริมความรู้แก่บุคลากร 4) การจัดการความรู้ 5) การนำเทคโนโลยีไปใช้ สถานศึกษาหลายแห่งได้มีการพัฒนาสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

จากสภาพปัญหาของการบริหารจัดการเรียนรู้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างมาก เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาจัดปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ด้อยคุณภาพให้หมดไป

ดังจะเห็นได้จากการวิจัยที่หลากหลาย เช่น วรรณา เพ็ญฟู (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รวมถึงโครงสร้างการบริหารมีหลายระดับ ทำให้การสื่อสารภายในองค์กรเกิดความล่าช้า ไม่ทันต่อสถานการณ์ การถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติยังขาดประสิทธิภาพขาดการสื่อสารเชิงรุก ขาดการเตรียมความพร้อมในการ ป้องกันหรือรองรับความเสี่ยงแบบไม่คาดคิด เช่นการระบาดของโรคโควิด-19 (Covid-19) หรือภัยจากธรรมชาติอื่น ๆ ขาดระบบหรือกลไกในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม โรคอุบัติใหม่ และสิ่งแวดล้อม ในกรุงเทพมหานคร ส่งผลต่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง แผนปฏิบัติราชการ ประจำปี พ.ศ.2565 สำนักการศึกษา (2565 : 25)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ว่าอยู่ในระดับใด และเพื่อให้ทราบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ มีความสัมพันธ์กันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาการวางแผนดำเนินงานวิชาการและการพัฒนาโรงเรียน ให้เป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ และแนวการปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้
2. เพื่อศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 70 โรงเรียน มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 3,079 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 184 คน และครูผู้สอน 2,895 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 70 โรงเรียน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie & Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน และครูผู้สอน จำนวน 321 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยอาศัยกรอบแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของ เซย์ฟาร์ธ (Seyfarth, 1999) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านมุมมองและแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร 2) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน 3) ด้านการจัดโครงการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 4) ด้านการประเมินผลการสอนของครู 5) ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู และกรอบแนวคิดการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของ มาร์ควอดท์ (Marquardt, 2011) มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) พลวัตการเรียนรู้ 2) การปรับเปลี่ยนองค์กร 3) การเสริมความรู้แก่บุคลากร 4) การจัดการความรู้ และ 5) การนำเทคโนโลยีไปใช้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และเป็นข้อคำถามปลายเปิด มีค่า IOC ระหว่าง .67- 1.00 ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านมุมมองและแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร	4.43	0.60	มาก
2. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน	4.39	0.59	มาก
3. ด้านการจัดโครงการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	4.38	0.63	มาก
4. ด้านการประเมินผลการสอนของครู	4.42	0.61	มาก
5. ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู	4.45	0.55	มาก
รวม	4.41	0.60	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.44$, S.D. = 0.57) รองลงมา ได้แก่ ด้านพลวัตการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.56) ส่วนด้านการนำเทคโนโลยีไปใช้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.60)

2. ผลวิเคราะห์ข้อมูลองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านพลวัตการเรียนรู้	4.42	0.56	มาก
2. ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร	4.44	0.57	มาก
3. ด้านการเสริมความรู้แก่บุคลากร	4.40	0.59	มาก
4. ด้านการจัดการความรู้	4.41	0.55	มาก
5. ด้านการนำเทคโนโลยีไปใช้	4.37	0.60	มาก
รวม	4.41	0.57	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.55) รองลงมา ได้แก่ ด้านมุมมองและแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.60) ส่วนด้านการจัดโครงการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.63)

3. ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)						
ภาวะผู้นำทางวิชาการ (X)	การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Y)					
	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y ₅)	(Y _{tot})
(X ₁)	.830**	.850**	.841**	.787**	.829**	.860**
(X ₂)	.818**	.824**	.872**	.804**	.934**	.883**
(X ₃)	.864**	.848**	.912**	.877**	.896**	.914**
(X ₄)	.820**	.789**	.809**	.749**	.800**	.825**
(X ₅)	.821**	.902**	.839**	.864**	.823**	.882**
(X _{tot})	.923**	.934**	.949**	.905**	.950**	.968**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ โดยรวม ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (X) มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = .968^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีความสัมพันธ์กันทางบวกกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา (Y_{tt})

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน เรียงลำดับตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันทางบวกมากไปหาบวกน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ได้แก่ 1) ด้านการนำเทคโนโลยีไปใช้ (Y_5) อยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = .950^{**}$) 2) ด้านการเสริมความรู้แก่บุคลากร (Y_3) อยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = .949^{**}$) 3) ด้านการปรับเปลี่ยนองค์การ (Y_2) อยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = .934^{**}$) 4) ด้านพลวัตการเรียนรู้ (Y_1) อยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = .923^{**}$) และ 5) ด้านการจัดการความรู้ (Y_4) อยู่ในระดับมาก ($r_{xy} = .905^{**}$)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้ ผลการวิจัยสามารถอภิปรายในประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนถึงความตระหนักรู้ในบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการพัฒนาวิชาการของโรงเรียน ทั้งนี้สามารถแจกแจงเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านมุมมองและแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมให้ครูพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง และตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ตลอดจนคำนึงถึงบริบทชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Seyfarth (1999) ที่เห็นว่าผู้บริหารต้องเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการพัฒนาหลักสูตร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรรณเพ็ญ (2558)

1.2 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญกับการวางระบบประเมินที่สอดคล้องกับมาตรฐานและความแตกต่างของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Seyfarth (1999) และผลการวิจัยของสุกฤตา วัฒนเกษมสกุล (2562)

1.3 ด้านการจัดโครงการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ อยู่ในระดับมาก แสดงถึงความเอาใจใส่ในความหลากหลายทางการศึกษา โดยมีการส่งเสริมการเรียนรู้รวมอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม ซึ่งสนับสนุนแนวคิดของ Seyfarth (1999) และงานวิจัยของสุกฤตา (2562)

1.4 ด้านการประเมินผลการสอนของครู อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมิน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสะท้อนปัญหาเพื่อนำไปสู่การพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ Seyfarth (1999) และงานวิจัยของสุกฤตา (2562)

1.5 ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และจัดกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพให้ครูอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ Seyfarth (1999) และผลการวิจัยของสุกฤตา (2562)

2. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาโดยภาพรวมมีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการมีระบบและวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านพลวัตการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก แสดงถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในระดับบุคคล และทีมงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt (2011) และผลการวิจัยของวรรณา เฟื่องฟู (2558)

2.2 ด้านการปรับเปลี่ยนองค์กร อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณา (2558)

2.3 ด้านการเสริมความรู้แก่บุคลากร อยู่ในระดับมาก แสดงถึงการกระจายอำนาจ และการส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้ พัฒนาตนเอง และทำงานร่วมกับเครือข่ายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt (2011) และงานวิจัยของวรรณา (2558)

2.4 ด้านการจัดการความรู้ อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารส่งเสริมให้เกิดระบบรวบรวม จัดเก็บ และแลกเปลี่ยนความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Marquardt (2011) และผลการวิจัยของวรรณา (2558)

2.5 ด้านการนำเทคโนโลยีไปใช้ อยู่ในระดับมาก แสดงถึงการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการข้อมูล ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานภายในโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt (2011) และผลการวิจัยของวรรณา (2558)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของผู้บริหารที่สามารถนำภาวะผู้นำทางวิชาการมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกระดับ ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุกฤตา วัฒนเกษมสกุล (2562) และสุชาติ สืบทอง (2564) ที่พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดโครงการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะ ผู้

บริหารสามารถวางแผนจัดการศึกษาพิเศษได้หลากหลายรูปแบบได้แก่ เรียนร่วมในชั้นปกติ เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูการศึกษาพิเศษ เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการสอนจากครูการศึกษาพิเศษ เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการสอนจากครูเสริมวิชาการ

1.2 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ผู้บริหารควรจัดหาสารสนเทศมาช่วยเพิ่มทักษะให้กับนักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนช่วยเพิ่มความโปร่งใสและสามารถติดตามการใช้จ่ายได้อย่างถูกต้อง ข้อมูลที่ได้รับสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กับ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยภาพรวม เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรนำทฤษฎีภาวะผู้นำทางวิชาการมาใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด แก่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาในด้านต่างๆ ให้สถานศึกษาได้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยที่การจัดโครงการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้

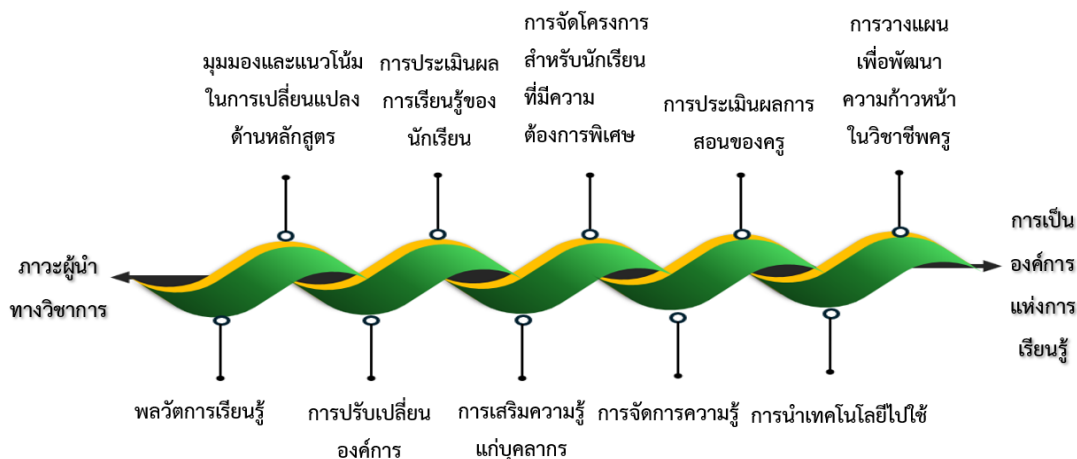
2.2 ควรทำวิจัยโดยการนำเทคโนโลยีไปใช้ในการบริการจัดการสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้

2.3 ควรทำวิจัยที่เน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับผลการเรียนรู้ของนักเรียน ควรมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการนำเทคโนโลยีไปใช้ของสถานศึกษา เพื่อดูว่าภาวะผู้นำมีผลอย่างไรต่อผลลัพธ์การใช้เทคโนโลยี

องค์ความรู้ใหม่

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กัน โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการได้ดี เช่น ด้านหลักสูตร การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การจัดโครงการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การประเมินผลการสอนของครู จะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หน่วยงานทางการศึกษาสามารถใช้ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มาเป็นแนวทางในการพัฒนานโยบายและแผนการบริหารสถานศึกษา

เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนต่อการศึกษาและสังคมโดยรวม จากภาพโมเดล เปรียบเสมือนความสัมพันธ์ของเชือกสองเส้นที่ผูกพันระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ไว้อย่างสัมพันธ์กันและสอดคล้องกัน ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงธนใต้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2567, จาก <https://www.moe.go.th/แผนการศึกษาแห่งชาติ-พ-ศ-2560/>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2567, จาก <https://www.moe.go.th/พรบ-การศึกษาแห่งชาติ-พ-ศ-2542/>

ไชยา กรมแสง. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- วรรณ เพ็ญฟู. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็น
องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี
เขต 2. สืบค้นเมื่อ 16 เมษายน 2567, จาก <http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/handle/123456789/2733>
- สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2564). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2564 - 2569). สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2567, จาก <https://webportal.bangkok.go.th/bangkokeducation/page/sub/23500/แผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาหน่วยงาน>
- สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2565). แผนปฏิบัติราชการประจำปี พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 18
มกราคม 2567, จาก https://webportal.bangkok.go.th/public/user_files_editor/312/Documents/Plan_2565.pdf
- สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2566). ระบบฐานข้อมูลกลางด้านการศึกษาออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 18
มกราคม 2567, จาก <https://bemis.bangkok.go.th/opendataapi/OpenDataApiHome>
- สุกฤตา วัฒนเกษมสกุล. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ยะลา เขต 3. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 7(2).
- สุชาติ สืบทอง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการเป็นองค์กร
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. คุรุศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
- Marquardt, M. J. (2011). Optimizing the power of action learning (2nd ed.). Nicholas
Brealey
- McEwan, E. K. (1998). Seven steps to effective instructional leadership. California:
Macmillan.
- Seyfarth, J. T. (1999). The principal: New leadership for new challenger. New Jersey:
Prentice-Hall.